

Un canvi encertat

El Festival de Cinema de Barcelona, Films i Directors, ha fet, segons el crític autor d'aquest article, un canvi «de savis». Ubicació, programa, exposicions, actes paral·lels i imatge han atorgat al certamen, un dels més importants d'Europa, ja, pel que fa a participació, un caràcter més que especial.

Miquel Porter i Moix

Si és veritat que canviar és de savis, l'equip organitzador del Festival de Cinema de Barcelona, Film i Directors, com també les institucions i esponsors que l'han fet possible, mereixen aquest qualificatiu. Del 15 al 23 de juliol, la ciutat haurà pogut viure en una mena de somni filmic que, a jutjar per l'assistència, ha complagut molta gent. Herència indirecta de la Setmana Internacional celebrada en anys anteriors, la qual era al seu torn hereva de la Setmana de Cinema en Color, aquest festival ha estat mogut per l'Oficina Catalana de Cinema i uneix a l'equip de José Luis Guarner i Joan Mateu una nova generació d'organitzadors, amb Joan Lorente com a director i amb gent jove a quasi bé tots els punts estratègics.

L'intent és ambiciós: un festival essencialment europeu, però obert a l'univers i, alhora, un festival que permeti als films catalans i de l'Estat espanyol presentar-se en peu d'igualtat amb els de totes les procedències. La vocació europeïsta de Catalunya —«A flowered bridge between Spain and France», segons una guia turística de gran predicament— i el cosmopolitisme de Barcelona fan plausible aquesta renovació.

Un canvi geogràfic

Acostar la mostra al centre de la ciutat ha estat ja un primer encert. Sense abandonar el recinte de la Fira de Mostres, que ara ha permès la creació d'un *drive-in*, les projeccions normals, tant per a la premsa com per al públic, s'han traslladat a la Rambla de Catalunya, que, pràcticament, permet posar una mena de pont ima-

ginari entre el centre vell —la plaça de Catalunya— i els nous, la Diagonal.

Amb això, es crea un recinte natural urbanísticament i en el qual hi ha tots els elements concentrats —hotel, oficines, sales de cinema—, sales de conferències, sales d'exposicions, bars, restaurants i botigues prestigioses... En aquest sentit, cal remarcar que als inevitables avantatges comercials s'hi uneixen els culturals: unes exposicions de gran interès se situen a sales tan conegudes com la Prats, la Ciento, la Eude, o la Dau al Set. Així, l'homenatge a la figura del gran decorador Alexandre Trauner, a més de les projeccions de films a la Filmoteca de la Generalitat, es pot completar amb una molt extensa i acuradament instal·lada exposició d'obres i de materials. Així, també, l'exposició produïda pel centre Georges Pompidou al voltant del «Written in the West», amb les fotografies de Wim Wenders, o la de revisió històrica de l'obra de «Cinquanta anys de la Directors Guild of America» o, encara, la mostra de «Retrats de 22 directors catalans» d'en Leopold Pomés, queden emmarcades en un context adequat i que convida a anar-hi.

És evident que hi ha en això una voluntat d'apropar el ciutadà als aspectes culturals que el cinema té i que tan-

sovint es consideren com un valor afegit i no com a tret essencial. I dins d'aquest mateix sentit cal situar l'esforç per bastir i vestir el recinte: un seguit d'escenografies han estat encomanades a artistes de gran predicament. Per exemple, a la cruïlla amb el carrer d'Aragó, l'equip Martorell-Bohigas-MacKay hi han instal·lat el seu espai «Entre bastidors», amb figures gegantines d'alguns dels mites més famosos en la història del cinema; al vestíbul del cinema Alexandra, Antoni Llena hi ha situat al seu «Ritmo Loco», on reproduceix en dibuix les giragonses de Fred Astaire en un determinat moment del film. Una mica més amunt, Gae Aulenti ens proposa l'«Occhio del Diavolo», espècie d'ironia en forma de fal·lus negres i seriats on un forat convida a mirar, una mica a la manera del *voyeurisme* públic. Joan Brossa, que és cineasta honorari i un autèntic cul de filmoteca, a més de poeta, ha col·locat 150 cadires de directors amb els noms dels seus escollits; Dani Freixes reproduceix, gràcies a un automòbil estímat i uns poquíssims objectes, un moment típic de tantes cintes com hem

vist, i, per fi, Òscar Tusquets ens ofereix amb «Shining» un laberint, base del terror mític.

Un canvi d'imatge

Tot això, amb l'animació de les terraces dels cafès i orxateries i els aparells guarnits crea ja una sensació de cosa orgànica i existent, però també s'ha tingut molt especialment en compte allò que podríem anomenar la «marca» del festival. Des del logotip fins als cartells, del mini-film que serveix per a iniciar totes les projeccions fins a tot tipus d'impresos, la figura del dragó s'està imposant. Un dragó cinematogràfic, val a dir-ho, i que si pertany a Gaudí i a la seva tanca d'una finca a les Corts, pertany també a un equip de disseny que ha fet un esforç imaginatiu i organitzatiu considerable. Vestits per a les hostesses del festival, però també a la venda pública, plafons... tot parteix d'una unitat de concepte que contribuirà de manera decisiva a acreditar la marca.

Val la pena de recomanar la possessió de bona part del material

Les autoritats s'han identificat amb el Festival.

informatiu que, tant pel disseny com pel contingut, és una bona demostració de voluntat de treballar bé, d'informar seriosament i de l'alt nivell de les arts gràfiques d'aquest país.

cUn canvi de programació?

Un festival es prestigia, sobretot, per les pel·lícules que s'hi presenten, a part de les habilitats dels serveis de premsa i de la resposta que els mitjans d'informació donin a aquestes habilitats. I a part, també, de l'assistència de «famosos», extrem del qual podem parlar acabat el festival.

També haurem de deixar per més endavant el comentari valoratiu de la majoria de cintes, ja que quan escric aquestes ratlles tot just comença la contradansa dels més de setanta títols que s'hi presentaran. Valgui, però, fer un comentari previ sobre l'estructuració de les projeccions. Aquestes tenen lloc en sis seccions: Premi Europa, Perspectives, Documents, Punt de Trobada, Tresors Ocults i Homenatges. La dotació del Premi Europa —30 milions de pessetes— havia d'atreure força els productors i la resposta ha estat massiva. D'altra banda, voldríem remarcar que els organitzadors i patrocinadors han tingut el gust i la intel·ligència de no reduir-ho als països del mercat comú o, encara, a l'àmbit d'allò que més o menys eufemísticament s'anomena l'«occident». La presència de films hongaresos i soviètics obre el ventall vers una europa global i real.

Però centrar-se en l'àmbit europeu deixaria de banda altres possibilitats i és per això que existeix Perspectives, és a dir, una ampliació distanciada per a tenir els elements de reflexió sobre l'estat real del cinema.

Punt de Trobada vol ser exactament el que anuncia i, al mateix temps, adquirir una certa carta de naturalesa monogràfica dins d'un conjunt naturalment tan divers i dispers. Per a l'edició d'enguany aquest Punt de Trobada ho serà per a realitzadores franceses recents, però sembla que cada any hi haurà un tema monogràfic diferent.

També Tresors Ocults i Homenatges naixen amb voluntat de documentar i responen als seus noms. Així, gràcies al primer, els aficionats i els especialistes podran veure films que per les més diverses raons semblen totalment fora de l'abast. O sigui, també els homenatges podran redonar el gust per un cinema que no ha perdut vigència

cultural i, en més d'un cas, tampoc comercial.

Alguns films

Fins ara, pel premi Europa només han passat quatre films. *Richard und Cosima*, film franco-alemany dirigit per Peter Patzak, és una estranya i densa cinta sobre els complicats amors entre genis. Wagner i Cosima (von Bülow) Liszt, però també Nietzsche i Franz Liszt presenten una sèrie de fets i d'idees que encara són vigents per bé que més o menys dissimulades. Però la reflexió sobre la vida amorosa del que es deia creador de l'Art Total, ha estat presentada mitjançant una mena de síntesi estilística en la qual cap una mica de tot, però que l'obre, efectivament, una certa fusió dels elements. *Summer nights* o més exactament, *Nits d'estiu al planeta Terra*, és una reflexió sobre la vàlua dels mots i dels fets en la conducta amorosa presentada amb bon pols i amb un desig de verisme notable per Gunnen Lindblom, actriu i deixeble de Bergman, i del qual no renega pas, tant en la direcció d'actors com en els escenaris i fins en l'estil, per bé que se n'aparti en una consideració més sociològica que filosòfica i en un cert regust panteista. *Dan Ist Nichts Mehr Wie Vorher* (Res no tornarà a ser igual) parteix també —i encara més que l'anterior— d'una consideració sociològica, quasi antropològica, centrada en la conducta d'un noi alemany que té, en principi, tot el que pot necessitar per viure normalment, però que acabarà matant, obsedit per les novel·les o la vida que observa fora del context real. La llàstima és que el tema, gens nou, ha estat conduït amb una morositat i una manca de fúria que potser Gerd Roman Frosch i la seva guionista, Edeltraud Rabitzen creien necessari però que porta l'espectador a l'avorriment.

Per fi, per avui, cal parlar de *la Teid Omiiu* (Jo et recordo), una cinta soviètica que, curiosament, no ha estat produïda a Europa, sinó a l'Àsia Central, concretament a Taxkent, —a l'Uzbekistà—. Es tracta d'un cine-poema més que no d'una peça dramàtica o novel·lística en la qual un jove de Samarkanda, per complaure la seva mare, anirà fins als afores de Moscou per recollir una mica de terra de la tomba del seu pare, mort durant la guerra. El viatge d'anada i tornada, tant físic com temporal, permet una mostra d'un lirisme exultant i d'una bellesa d'imatges digna dels poetes centre-asiàtics de l'edat mitjana, amb una bondat, una imaginació i un realisme alhora que corprenen l'espectador.